

Ігор Миколайович Козубцов (канд. техн. наук, с.н.с)

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації, Київ, Україна

ФЕНОМЕН МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ АД'ЮНКТІВ

В статті досліджено феномен методологічної культури ад'юнктів. Обґрунтування ґрунтується на методологічній основі військово-професійної діяльності в частині, що стосується організації наукових досліджень у Збройних Силах України. В методологічній культурі ад'юнктів приховано феноменом виховання у ад'юнктів почуття відповідальності їх при організації науково-дослідної та військово-професійної діяльності. Методологічна культура ад'юнкта – це рівень розвитку соціально набутих здібностей, якостей і властивостей особистості, система методологічних знань, умінь, навиків, здібностей, досвіду, цінностей, традицій, відношень, норм і правил поведінки, які проявляються як сформований стійкий науковий стиль діяльності, що дозволяє ад'юнкту ефективно та якісно вирішувати задачі, пов'язані з організацією науково-дослідної, науково-педагогічної та військово-професійної діяльності.

Ключові слова: ад'юнкт; ад'юнктура; методологія; організація діяльності; методологічна компетентність; методологічна культура; науковий керівник.

Вступ

Постановка проблеми і зв'язок її з важливими науковими завданнями. Частковою задачею дисертаційного дослідження обґрунтування дефініції “методологічна культура ад'юнктів”. Одночасно виникло субзавдання визначити ступінь наукової новизни цієї дефініції. Для цього потрібно розкрити наукову новизну методологічної культури ад'юнктів. Припустимо, що наукова новизна прихована у феномені організації ад'юнктами науково-дослідної та військово-професійної діяльності у системі вищої військової системи освіти.

Отже, метою статті (підрозділу) є:

- 1) розкрити феномен “методологічної культури ад'юнктів”;
- 2) з'ясувати ступінь наукової новизни цієї дефініції.

Аналіз досліджень і публікацій. Пошук відповіді на сформувані запитання розпочато з аналізу публікацій досліджень у відкритих джерелах. При підготовці огляду наукових публікацій, доступних у відкритому доступі, не виявлено генезис поняття та дефініції “методологічна культура ад'юнкта”. Умовно дослідження можна об'єднати в п'ять наукових напрямків [1]: “методологічна культура” (В.И. Загвязинский, С.В. Кульневич, В.С. Лукашов, Ю.З. Кушнер); “методологічна культура вчителя” (В.А. Мосолов, В.А. Слостенин, В.Э. Тамарин, А.Н. Ходусов, Е.Ф. Бойко, О.Г. Шкуропатова, О.В. Тупилко, Ю.В. Риндина, В.О. Кравцов); “методологічна культура педагога” (В.В. Краєський, Е.В. Бережнова, П.Г. Кабанов, С.Б. Абдуллин); “методологічна культура педагога-дослідника” (Г.Х. Валеев); “методологічна культура офіцера” (Р.М. Тимошев [2], А.І. Гурський, В.Ю. Балабушевич [3]).

Із наявних джерел відомо, що застосування дефініції методологічної культури до офіцерів згадується в дисертаційній роботі Р. М. Тимошев. Слід зазначити, що він відносить методологічну культуру офіцерів до системи факторів від яких залежить ефективність управління військовим колективом.

Серед всієї безлічі досліджень примітною, на погляд автора, є колективна робота А. І. Гурського і В. Ю. Балабушевича [3], оскільки враховує феномен військово-професійної повсякденної діяльності в армії. Інтелект офіцера – це складна, багаторівнева конструкція, однією з характеристик якої виступає методологічна культура. Автори такої відзначають, що цей термін поки що рідко використовується для фіксації професійно-значущих якостей офіцера у відмінність, наприклад, від звичних виразів типу “штабна культура”, “військова культура”, “педагогічна культура”, “технічна культура”. “Соответственно, под методологической культурой офицера целесообразно понимать такой уровень освоения им методологии как теории, который позволяет со знанием дела, соотносясь с конкретными условиями, осуществлять выбор методов, обеспечивающих достижение поставленных целей в основных сферах его профессиональной деятельности в соответствии с выполняемыми должностными обязанностями и эффективно их использовать”. Автори вважають, що поняття “Методологічна культура” і “методологічна культура офіцера” повинні бути “введені” у військово-педагогічний обіг, чому повинна передувати певна теоретична робота.

Методологічна культура загальновійськового офіцера має складну організацію. Структурні елементи описуваного нами феномена можна

виділити, погодившись з основними видами повсякденної діяльності офіцера, який представ перед нами, перш за все, в двох іпостасях: як військовий управлінець (менеджер) і як педагог (керівник і організатор процесу навчання і виховання підлеглих). Відповідно, і в структурі методологічної культури офіцера на перший план висуваються методологічні підстави саме управлінської і педагогічної діяльності. Високий рівень методологічної культури офіцера забезпечує йому можливість бачити ситуацію вибору в конкретних бойових, педагогічних, політичних і інших ситуаціях, а також із знанням справи цей вибір реалізовувати.

У досліджуваному випадку розглядаємо офіцера, який навчається в ад'юнктурі, де відмітною особливістю є військово-професійна діяльність пов'язана з науково-дослідною роботою. Успішне закінчення ад'юнктури розширює військово-професійну діяльність офіцера, включивши в її склад ще і науково-педагогічну роботу.

Все вищевикладене дозволяє прийти до наступного висновку, що на момент проведення аналітичного огляду за напрямком дослідження у відкритих наукових джерелах відсутні дослідження по обґрунтуванню дефініції "методологічна культура ад'юнктів". Тож можна з певністю стверджувати, що в науковій літературі феномен методологічної культури ад'юнктів не знайшла досі опису.

З метою виявлення феномена методологічної культури ад'юнктів, заслуговує звернення уваги на розгляд публікацій в ході дослідження таких вчених: І.А. Альохіна [4], Л.М. Ващенко [5], Ю.В. Коленко [6], І.М. Козубцова [7], М.І. Нецадима [8], А.М. Новикова [9], Ю.Н. Рябенський, Е.А. Солодова [10], С.М. Филькова [11], О.Ю. Єфремова [12], В.В. Ягупова [13–15], які слугуватимуть теоретичною основою.

Вона розглядалася окремими науковцями частково, і тому отримала фрагментарне висвітлення для категорій, що не мають відношення ні до ад'юнктів, ні до осіб, які вирішують військово-професійні завдання.

На причини термінологічної невизначеності в сучасній педагогічній науці вказує Л.М. Ващенко. На її думку, значною мірою їх "спричиняє стихійний характер інформаційних потоків: через стрімке зростання регіональних видань, доступ до каналів мережі Інтернет, доступність зарубіжних матеріалів з неадекватно трактованими щодо українського контексту смисловими характеристиками окремих понять та ін." [5, с. 47].

Формулювання мети статті. Мета статті полягає в розкритті феномену методологічної культури ад'юнктів.

Результат дослідження

Методологія системного аналізу дає можливість углядіти феномен методологічної культури не тільки з боку її структурних

компонентів, але і з боку функціональних зв'язків і відносин. При системному аналізі діяльності ад'юнкта особлива увага приділяється динамічній характеристиці системи, яка виявляється в двох формах:

по-перше, рух системи, як функціонування, діяльність;

по-друге, її виникнення, становлення, еволюція, перетворення, руйнування. Рух системи відбувається в трьох площинах: наочна, функціональна, історична. Об'єкти культури, з цієї точки зору, можливо розглядати в цих же площинах. Наочна площина дає уявлення про стан компонентів і характері зв'язків між ними; функціональна площина розкриває систему і її компоненти з боку функціонального змісту, як автономні підсистеми в структурі більш загальних систем; історична площина аналізу забезпечує єдність технологій творчого і історичного, феноменологічного і генетичного підходів в розкритті етапів минулого, сьогодення і майбутнього.

Подальший вибір випускником ВВНЗ наукової чи науково-педагогічної діяльності зобов'язує пройти підготовку в ад'юнктурі. Ад'юнктура є елементом єдиної багаторівневої системи підготовки військових кадрів вищої кваліфікації для потреб Збройних Сил України (ЗСУ) [8].

Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації для потреб ЗСУ зорієнтована на формування нового наукового світогляду, який націлить наукові, науково-дослідні, дослідно-конструкторські та проектні роботи, на базі яких можуть бути створені прогресивні технології, на нові види виробництва, продукції та технологічних процесів, що мають важливе оборонне чи економічне значення або суттєво впливають на зовнішньоекономічну діяльність та національну безпеку України.

По успішному закінченню навчання в ад'юнктурі коло діяльності офіцера стає багатогранною і багатфункціональною, що пов'язано з організацією управління, науковою та науково-педагогічною діяльністю [14].

Аналіз професійної діяльності викладача ВВНЗ за видами, функціям і діям, з позиції структурно-функціонального підходу, дозволяє виділити три ключові види професійної діяльності:

- 1) наукова (воєнно-наукова) (НДД);
- 2) науково-педагогічна (НПД), освітня, виховна і методична);
- 3) адміністративна військово-професійна діяльність (ВПД).

Готовність і здатність вченого з числа офіцерів вирішувати різноманітні завдання є компонентами структури військово-професійної компетентності, які обумовлюють його активність, ініціативу і творчість в досягненні високих результатів своєї праці. В процесі організації діяльності вчений, з числа офіцерів,

не може обходитися без методології. Під „методологією” розумітимемо детерміноване визначення А. М. Новикова [9, с. 20] – вчення про організацію діяльності.

Основою функціональних знань методологічної культури є знання набутий досвід застосування методологічної компетентності ад’юнкта.

Розгляд ключових визначень методологічної компетентності, що існують в літературі, розглянуто в роботі [16]. Відмінності приховані за феноменом військової системи освіти.

Підготовка ад’юнктів для потреб Збройних Сил України здійснюється з метою заміщення вакантних посад наукових та науково-педагогічних працівників у мережі наукових установ та військових закладів вищої освіти.

Визнаємо, що методологічна культура ад’юнкта та аспіранта, з формального погляду, мають бути подібні. Ця подібність впливає з твердження, що однією з ключових цілей системи підготовки є високоякісна підготовка кадрів спроможних працювати в різних галузях.

Проте феноменальна особливість формується ще за довго до навчання в ад’юнктурі, а саме на етапі вступу кандидата до вищого військового навчального закладу. В момент оформлення комплекту документів на допуск його до державної таємниці. Тобто з всієї множини можливо бажаних вступити до ВВНЗ здійснюється відбір за критерієм можливого надання допуску до державної таємниці. Ми робимо акцент на цьому критерії саме через те, що всі наукові дослідження націлені на ключових напрямках (військові науки):

- забезпечення державної (національної) безпеки;
- розробки озброєння та військової техніки та озброєння;
- вдосконалення військового оперативного мистецтва;
- обґрунтування змісту навчання курсантів, що

забезпечує професійний розвиток, формування стресової та психологічної стійкості.

Необхідність до перевірки наявності таємної інформації у дисертаційних дослідженнях обов’язково зобов’язує Закон України “Про державну таємницю”. Звід відомостей, що становлять державну таємницю (ЗВДТ), – акт, в якому зведено переліки відомостей, що згідно з рішеннями державних експертів з питань таємниць становлять державну таємницю у визначених цим Законом сферах. Дії норми цього закону не звільняє від відповідальності аспірантів, а отже аналогічно зобов’язані перевіряти свою роботу на відсутність таємної інформації. Результати дисертаційних досліджень, як правило, охоплюють ряд статей ЗВДТ [17, ст. 1.8.1; 1.9.1 – 1.9.7; 1.9.9 – 1.9.11]. Як показує практика, дану норму закону аспіранти ігнорують по причині елементарного незнання. Отже, другою складовою феномену виступає елементарна дисципліна.

Згідно Положення та Інструкції кандидат має права вступу до ад’юнктури через 2 роки, а у виняткових випадках одразу по закінченню навчання у ВВНЗ. Ті ж норми стосуються і аспірантів. Підготовка ад’юнктів для потреб Збройних Сил України здійснюється у відповідності до Переліку наукових спеціальностей (від 14.09.2011 №1057) за військово-технічними спеціальностями (шифр 20 та 21) та з урахуванням психолого-педагогічної підготовки офіцерів.

Практика показує, що кількість наукових спеціальностей ад’юнктура охоплює меншу кількість порівняно з аспірантурою.

Підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації для потреб ЗСУ можна також розглядати як феномен методологічної культури ад’юнктів крізь нормативно-правові акти, які визначають порядок підготовки (табл. 1).

Таблиця 1

Зведена таблиця порівнянь зобов’язань додержання категоріями відповідних нормативно-правових актів

№ п/п	Нормативно-правові акти	Категорія	
		Ад’юнкт	Аспірант
1.	Закон України „Про вищу освіту”	+	+
2.	Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність”	+	+
3.	Положення про підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації	+	+
4.	Інструкція про організацію підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у ЗСУ	+	–
5.	Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у ЗСУ	+	–
6.	Інструкції про організацію освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Мініборони України	+	–
7.	Перелік наукових спеціальностей	+	+

Формування та розвиток методологічної культури ад'юнктів здійснюється впродовж організації індивідуальної науково-дослідної роботи. Ознаки феномену саме через методологічну компетентність ад'юнктів посилюються при організації діяльності за умов накладання обмеження доступу під час воєнно-наукових таємних досліджень. Організація воєнно-наукових досліджень, що здебільшого носить таємний характер та перелік осіб, що мають доступ до діяльності, накладає певні обмеження на права людини, що в мірі притаманні особам задіяним у військовій системі. Закон України "Про державну таємницю" регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки

України.

В роботі [18] розглядалась методологічна основа організації науково-дослідних робіт в Збройних Силах України. Поряд зі загальнонауковою методологією організацію наукових досліджень відомою всьому науковому суспільству нами окреслено наявність підготовчого етапу. Оскільки на підготовчому етапі визначається єдиний порядок організації наукових досліджень прийнятих у Збройних Силах України і є таємним, тому детально його освітлювати у відкритих джерелах не будемо. Лише зазначимо перелік основних законодавчих та нормативно-правових документів необхідних для провадження у межах наукової діяльності робіт, що містить відомості, які становлять державну таємницю подано у табл. 2.

Таблиця 2

Перелік законодавчих та нормативно-правових документів що визначають порядок організації таємних наукових досліджень

№ п/п	Нормативно-правові акти	Категорія	
		Ад'юнкт	Аспірант
1.	Закон України „Про вищу освіту”	+	+
2.	Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність”	+	+
3.	Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у ЗСУ	+	–
4.	Концепція наукової роботи у ЗСУ	+	–
5.	Положення про наукову і науково-технічну експертизу у ЗСУ	+	–
6.	Інструкція про порядок підготовки до видання навчальної літератури та наукових публікацій у ЗСУ	+	–
7.	Положення про науково-інформаційну діяльність у ЗСУ	+	–
8.	Перелік наукових спеціальностей	+	+
9.	Закон України Про державну таємницю	+	–/+
10.	Постанова КМУ №1082 від 17.07.2003 р. Порядок здійснення заходів з охорони державної таємниці під час проведення секретних науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт	+	–
11.	Порядок державного обліку секретних науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт	+	–
12.	Інструкція про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави / Пост. КМУ 27.11.98 № 1893	+	–/+
13.	Деякі питання обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави / Пост. КМУ 19.07.2006 № 1000	+	–/+
14.	Звід відомостей, що становлять державну таємницю // Наказ СБУ 12.08.2005 № 440	+	–/+
15.	Про деякі питання захисту інформації, охорона якої забезпечується державою // Пост. КМУ 13.03.2002 № 281	+	–/+
16.	Положення про забезпечення режиму секретності під час обробки інформації, що становить державну таємницю, в автоматизованих системах // Пост. КМУ 16.02.98 № 180	+	–/+
17.	Порядок організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях // Пост. КМУ 18.12.2013 № 939	+	–/+
18.	Інструкція про порядок відбору та передачі секретних документів на архівне зберігання 03.03.97 № 25/7	+	–/+

Зазначимо, що ад'юнкт зобов'язаний знати і сумлінно дотримуватися цих норм законодавства. Таким чином, попри однакову загальнонаукову методологію організацію наукових досліджень для правомірної організації досліднику одмінно необхідно знати порядок організації таємних наукових досліджень. Тож дослідникам з числа цивільного населення знання із загальнометодологічної культури виявляться недостатніми за відсутності спеціальної компоненти – таємної. В той же час досліднику з числа військовослужбовців (працівників ЗСУ) знання методологічної культури по вимогам перевищує загально-методологічну культуру і як наслідок така людина виявляється адаптованою. Наявність у людини військової дисциплінованості, організація матиме вищий показник якості.

Тому, знову ж стати кандидатом вступу до ад'юнктури з числа цивільної молоді унеможлиблюється з тих же само причин.

Висловимо припущення, що національна система підготовки військових кадрів у ад'юнктурі виступає унікальним феноменом, який і визначатиме феноменальні властивості і новизну методологічної культури ад'юнктів на всіх етапах навчання.

Підготовка військових фахівців в ад'юнктурі залежить від успішності функціонування педагогічної системи вищого військового навчального закладу (ВВНЗ), її виховних впливів на формування особистості зі сторони наукового керівника [19].

У військових навчальних закладах послідовно і наполегливо реалізовується ідея єдності навчання, виховання і військової діяльності. Знання, зокрема військові, не розглядалися як самоціль. Головним є виховання майбутнього військового професіонала, як громадянина, патріота, високоморальної і сумлінної людини, здатної взяти на себе всю повноту відповідальності за долю Вітчизни, виконувати нелегку „роботу”. Через це навчальний процес у військових навчальних закладах формується таким чином, щоб забезпечити ад'юнктів можливість оволодіти мистецтвом управління підлеглими та їх виховання. Ставка робиться на підготовку ад'юнктів з числа офіцерів, як військових професіоналів з глибоким знанням військової психології і педагогіки, теорії та практики виховної роботи, оскільки в сучасному суспільстві це є необхідністю.

Феноменальні особливості функціонування системи виховної роботи у військових навчальних закладах виділяють [4; 8; 12; 13].

По-перше, у військових навчальних закладах формується система цінностей.

По-друге, ад'юнкти виховуються, як майбутні вихователі і в своїй більшості, вони виправдали надії, що поклалися на них. Функціонування системи виховання в

ад'юнктурі напряму залежить від дій наукового керівника.

По-третє, майбутній вчений психологічно готується до роботи з різними категоріями військовослужбовців та працівниками Збройних сил.

По-четверте, у ад'юнктурі при вищих військових навчальних закладах реалізована ідея індивідуального підходу до формування особи ад'юнкта.

По-п'яте, умовою ефективності виховної роботи були узгоджені дії всіх суб'єктів виховання, чітке планування цієї роботи на всі роки навчання ад'юнкта, формування сприятливого виховного середовища.

Навчальна діяльність у військовому ВВНЗ полягає в засвоєнні знань, набутті умінь і навиків в результаті аудиторного або самостійного навчання, керованого педагогом, і застосування отриманих знань з практики [13; 4]. У існуючу систему критеріїв, що характеризують різні аспекти якості засвоєння випускниками військового ВВНЗ знань, необхідних для професійної діяльності входять: повнота і глибина засвоєння знань або сформованості мислення, ступінь науковості або абстрактності засвоєння знань, ступінь автоматизму навиків виконання засвоєної діяльності в проблемних ситуаціях тощо. Досліджувані параметри можна описати наступними феноменальними чинниками:

- 1) військова специфіка ВВНЗ і соціальне оточення;
- 2) кваліфікація науково-педагогічного колективу;
- 3) форми освітнього процесу;
- 4) самостійна робота та інші форми поза навчальної діяльності;
- 5) потреби та мотиваційна сфера;
- 6) здібності і особовий потенціал;
- 7) робота (обробка) інформації з обмеженим доступом.

Відмітимо, що саме на етапі навчання курсантів у ВВНЗ закладаються ключові, базові та спеціальні компетенції ад'юнктів, що становлять зміст військово-професійної компетентності. Під військово-професійною компетентністю розуміється інтеграційна якість військовослужбовців, що представляє сукупність професійно значущих якостей, здатність і готовність вирішувати професійні проблеми та завдання, що виникають в реальних ситуаціях військової діяльності, з використанням знань, навиків, умінь, професійного і життєвого досвіду, цінностей і культури [12; 6].

Феномен методологічної культури ад'юнктів в майбутній військово-професійній діяльності наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації проявлятиметься через військово-професійну та методологічну компетентність у ВВНЗ (див. табл. 3).

Зведена таблиця порівнянь

№ п/п	Нормативно-правові акти	Категорія	
		Ад'юнкт	Аспірант
1	Організація освітнього процесу (діяльності) у ВВНЗ		
1.1.	Закон України „Про вищу освіту”	+	+
1.2.	Інструкції про організацію освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міноборони України	+	-/+
1.2.	Положення про вищі військові навчальні заклади	+	-
2	Організація діяльності		
2.1.	Інструкція з планування та обліку діяльності науково-педагогічних (педагогічних) працівників вищих військових навчальних закладів (військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, навчальних центрів ЗСУ)	+	-
3.	Особливість заміщення вакантних посад наукових, науково-педагогічних працівників у ЗСУ		
3.1.	Інструкція про порядок заміщення вакантних посад командування, наукових, науково-педагогічних (педагогічних) працівників у вищих військових навчальних закладах (військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів) на конкурсній основі	+	-
4.	Особливості організації діяльності у ЗСУ в частині що стосується військової служби		
4.1.	Закон Про Збройні Сили України	+	-
4.2.	Статути Збройних Сил України	+	-

Інтеграція військової і цивільної освіти та науки [11] розширює можливості практичної діяльності військового-вченого, а саме участь в роботі гнучких, короткострокових проектах, що є нормою сучасного суспільства. Однак, у будь-якому разі залучення цивільних осіб, працівників Збройних Сил України до воєнно-наукових таємних досліджень все одно буде визначатиметься єдиним порядком допуску цих категорій до робіт та вимагатиметься забезпечення охорони державної таємниці.

Необхідність володіння методологією стає актуальним у разі переходу з одного робочого місця на інше із зміною виду діяльності, або приймати участь в роботі тимчасових творчих трудових колективів. Сьогодні вимагає від педагога ролі дослідника, на що звертає увагу Е.А. Солодова [10]. Саме через це сучасна підготовка ад'юнктів у ад'юнктурі за цільовим принципом є не доцільною та не відповідає реаліям сучасного життя.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, аналізуючи феномен можна встановити, що кожен офіцер реалізує різні види професійної діяльності, якість яких в цілому визначає рівень бойової готовності частини, в якій він служить. Від того наскільки офіцер буде підготовлений до цих видів діяльності, наскільки повно і правильно зможе усвідомити умови, що склалися, і розробити алгоритм своїх дій і залежить зрештою рівень забезпечення державної безпеки країни.

Тому, важливо щоб сучасна система професійної підготовки ад'юнктів – майбутніх військових учених формувала на етапі навчання в ад'юнктурі цілісний військово-професійний досвід вирішення різної сфери завдань військової служби,

виконання функціональних обов'язків за призначенням і головним чином пов'язаних з організацією.

В науково-педагогічній сфері проявляються феноменальні чинники:

- 1) військова специфіка ВВНЗ і соціальне оточення;
- 2) кваліфікація науково-педагогічного колективу;
- 3) форми освітнього процесу;
- 4) самостійна робота та інші форми поза навчальної діяльністю курсантів;
- 5) потреби та мотиваційна сфера;
- 6) здібності і особовий потенціал.

Феноменом методологічної компетентності ад'юнктів системи вищої військової освіти є інтегрованість у складі військово-професійної компетентності, що системно сприяє якісному рівню готовності ад'юнктів до самостійної організації всіх видів творчої професійної діяльності в ЗСУ.

Наукова новизна одержаного результату.

Вперше обґрунтовано, що педагогічне поняття методологічної культури ад'юнктів, як феноменом виховання ад'юнктів почуття відповідальності їх при організації науково-дослідної та військово-професійної діяльності.

Методологічна культура ад'юнкта – це рівень розвитку соціально набутих здібностей, якостей і властивостей особистості, система методологічних знань, умінь, навиків, здібностей, досвіду, цінностей, традицій, відношень, норм і правил поведінки, які проявляються як сформований стійкий науковий стиль діяльності, що дозволяє ад'юнкту ефективно та якісно вирішувати задачі, пов'язані з організацією науково-дослідної та військово-професійної діяльності.

Автором вперше введено в науковий обіг

поняття “методологічної культури ад’юнктів”, що підтверджується відсутністю аналогічного опису структури методологічної культури ад’юнктів, і є підставою визначити як новизну, так і пріоритетність в науковому дослідженні. Основою для культури передувало обґрунтування методологічної компетентності ад’юнктів.

Наявність методологічної культури дозволяє

ад’юнкту ефективно та якісно вирішувати задачі, пов’язані з організацією науково-дослідної, науково-професійної та військово-професійної діяльності.

Найближча перспектива подальшого дослідження полягає в з’ясуванні компоненти структури методологічної культури ад’юнктів.

Література

1. Козубов И. Н., Основные тенденции развития дефиниции понятия “методологическая культура”: обзор научных публикаций / И. Н. Козубов [Электронный ресурс] // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2016. – № 5Sm; – Режим доступа URL: <http://mino.esrae.ru/183-1517> (дата обращения: 04.01.2016). 2. Тимошев Р. М. Методологическая культура офицера в системе факторов повышения эффективности управления воинскими коллективами / Р. М. Тимошев // Автореферат дис. кандидата философских наук : 09.00.01. – М.: Воен.-полит. акад. им. В.И. Ленина, 1991. – 22 с. 3. Гурский А. И. Методологическая культура офицера и пути ее формирования в высшей военной школе / А. И. Гурский, В. Ю. Балабушевич // Вестник Академии военных наук. – 2005. – № 1. – С.145–149. 4. Военная педагогика [Под ред. И. А. Алёхина]. – М.: Главное управление воспитательной работы ВС РФ, 2008. – 320 с. 5. Ващенко Л. М. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону / Ващенко Людмила Миколаївна // Дис. д-ра пед. наук: 13.00.01. – К.: Ін-т педагогіки АПН України, 2006. – 420 с. 6. Коленко Ю. В. Профессиональная компетентность военного специалиста как психолого-педагогический феномен / Ю. В. Коленко [Электронный ресурс] // – Режим доступа URL: http://www.superinf.ru/view_helpstud.php?id=4011. 7. Козубов І. М. Структура методологічної компетентності аспірантів системи вищої військової освіти / І. М. Козубов // Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2014. – Випуск 6. – С. 67–72. 8. Нецадим М. І. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика: Монографія. – К.: Видавничо-поліграф. центр “Київський ун-т”, 2003. – 852 с. 9. Новиков А. М. Методология / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – М.: СИНТЕЗ, 2007. – 668 с. – ISBN 978-5-89638-100-6. 10. Солодова Е. А. Новые модели в системе образования: Синергетический подход. Учебное пособие / Е. А. Солодова // Предисл. Г. Г. Малинецкого. – М.: Книжный дом “ЛИБРОКОМ”, 2012. – 344 с. (Синергетика: от прошлого к будущему. №56; Будущая

Россия). – ISBN 978-5-397-02470-9. 11. Фильков С. М. Система военной подготовки в гражданских вузах: теория и практика функционирования и совершенствования: Монография / С. М. Фильков. – М.: Московский государственный институт международных отношений (университет) МИД России, 2002. – 229 с. 12. Военная педагогика: Учебник для вузов. Под ред. О. Ю. Ефремова. – СПб.: Питер, 2008. – 640 с. – (Серия “Учебник для вузов”). – ISBN 978-5-388-00127-6. 13. Ягунов В. В. Військова дидактика: навчальний посібник / В. В. Ягунов. – К.: ВЦ “Київський університет”, 1999. – 400 с. – ISBN 966-594-155-0. 14. Ягунов В. В. Управлінські функції офіцера та їх педагогічний зміст / В. В. Ягунов // Вісник Української академії державного управління при Президенті України: Науковий журнал. – 2000. – №2. – С. 307–312. 15. Ягунов В. В. Особистісні якості офіцера як детермінанти його ефективної педагогічної діяльності / В. В. Ягунов // Управління якістю професійної освіти: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Донецьк: ТОВ “Лєбідь”. – 2001. – С. 94–98. 16. Козубов І. М. Феномен методологічної компетентності аспірантів системи вищої військової освіти / І. М. Козубов // Збірник наукових праць „Військова освіта” Національного університету оборони України. – 2015. – №1(31). – С. 105–113. 17. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю Служба безпеки України; Наказ, Звід від 12.08.2005 №440. 18. Козубов І. М. Феномен методологічної основи діяльності аспірантів у системі вищої військової освіти: аналітико-порівняльне обґрунтування / І. М. Козубов Л. М. Козубцова // Науково-практичний журнал. Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. Національний університет оборони України, 2015. – №1(22) – С. 119–122. ISSN 2311-7249. 19. Заболотний В. Д. Якість підготовки військових фахівців як процесуальна складова педагогічної системи ВВНЗ / В. Д. Заболотний, А. М. Зельницький, О. Б. Черних // Збірник наукових праць „Військова освіта” Національного університету оборони України. – 2014. – №2 (30). – С.88–98.

ФЕНОМЕН МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ АДЪЮНКТОВ

Игорь Николаевич Козубов (канд. техн. наук, с.н.с.)

Военный институт телекоммуникаций и информатизации, Киев, Украина

В статье исследован феномен методологической культуры адъюнктов. Обоснование основывается на методологической основе военно-профессиональной деятельности в части, касающейся организации научных исследований в Вооруженных Силах Украины. В методологической культуре адъюнкта скрыт феномен воспитания у адъюнктов чувства ответственности при организации научно-исследовательской и военно-профессиональной деятельности. Дано новое определение методологической культуры адъюнкта – как уровень развития социально приобретенных способностей, качеств и свойств личности, система методологических знаний, умений, навыков, способностей, опыта, ценностей, традиций, отношений, норм и правил поведения, которые проявляются как сформированный стойкий научный стиль деятельности, что позволяет адъюнкту эффективно и качественно решать задачи, связанные с организацией научно-исследовательской, научно педагогической и военно-профессиональной деятельностью.

Ключевые слова: адъюнкт; адъюнктура; методология; организация деятельности; методологическая компетентность; методологическая культура; научный руководитель.

THE PHENOMENON OF METHODOLOGICAL CULTURE OF POSTGRADUATE MILITARY STUDENT

Ihor M. Kozubtsov (Candidate of Technical Sciences, Senior Research Fellow)

Military Institute of Telecommunications and Informatization, Kyiv, Ukraine

The paper investigates the phenomenon of methodological culture of adjuncts. The rationale is based on the methodological basis of the military-professional activities in the part concerning the organization of scientific research in the Armed Forces of Ukraine. In the methodological culture of the adjunct is hidden by the phenomenon of education adjuncts of their sense of responsibility in the organization of scientific-research and military-professional activity. It provides a new definition of methodological culture of the adjunct as the level of development of socially acquired skills, qualities and personality traits, the system of methodological knowledge, skills, abilities, experience, values, traditions, attitudes, norms and rules of behavior, which manifest as persistent formed the scientific working style that allows the associate to effectively and efficiently solve problems related to the organization of scientific-research, scientific-pedagogical and professional military activities.

Keywords: postgraduate military student; postgraduate military courses; technique; organization of activities; method competence; methodological culture; research supervisor.

References

- Kozubtsov I.N.** (2016) Osnovnye tendentsii razvitiya definitsii ponyatiya "metodologicheskaya kultura": obzor nauchnykh publikatsiy [Elektronniy resurs] // Mezhdistsiplinarnye issledovaniya v nauke i obrazovanii. – №5Sm;– Rezhim dostupu URL: <http://mino.esrae.ru/183-1517> (data obrascheniya: 04.01.2016).
- Timoshev R.M.** (1991) [Metodologicheskaya kultura ofitsera v sisteme faktorov povysheniya effektivnosti upravleniya voinskimi kolektivami], Avtoreferat dis. kandidata filosofskikh nauk: 09.00.01. Moscow: Voenno-politicheskaya akademiya im. V.I. Lenina, 22 p.
- Gurskiy A.I., Balabushevich V.Yu.** (2005) Methodological culture officer and the way of its formation in the higher military school, [Metodologicheskaya kultura ofitsera i puti ee formirovaniya v vysshey voennoy shkole], Vestnik Akademii voennykh nauk, No 1, pp. 145–149.
- Military Pedagogy, [Voennaya pedagogika]** (2008) [Pod red. I.A. AlYohina], Moscow: Glavnoe upravlenie vospitatelnoy raboty VS RF, 320 p.
- Vashhenko L.M.** (2006) The system of innovative processes in general secondary education in the region, [Systema upravlinnja innovacijnyimi procesamy v zahalnij serednij osviti rehionu: dysertacija doktora pedagogichnykh nauk]: 13.00.01., Kyiv: Instytut pedagoghiky APN Ukrainy., 420 p.
- Kolenko Yu.V.** Professional competence as a military expert psycho-pedagogical phenomenon [Profesionalnaya kompetentnost voennogo spetsialista kak psihologo-pedagogicheskij fenomen] [Elektronniy resurs], Rezhim dostupa URL: http://www.superinf.ru/view_helpstud.php?id=4011.
- Kozubtsov I.M.** (2014) Structure methodological competence graduate students of higher military education, [Struktura metodolohichnoi kompetentnosti aspirantiv systemy vyshchoi viiskovoi osvity], Profesiina osvita: problemy i perspektyvy, Vypusk 6, pp. 67–72.
- Neshchadym M.I.** (2003) Ukraine Military Education: History, Theory, methodology, practice: Monograph, [Viiskova osvita Ukrainy: istoriia, teoriia, metodolohiia, praktyka: Monohrafiia], Kyiv: Vydavnycho-polihraf. tsentr „Kyivskiy universytet“, 852 p.
- Novikov A.M., Novikov D.A.** (2007) Methodology [Metodologiya], Moscow: SINTEZ, 668 p., ISBN 978-5-89638-100-6.
- Solodova E.A.** (2012) New models in the education system: The synergetic approach. Tutorial, [Novyye modeli v sisteme obrazovaniya: Sinergeticheskij podhod. Uchebnoe posobie], Predisl. G.G. Malinetskogo, Moscow: Knizhnyiy dom "LIBROKOM", 344 p. (Sinergetika: ot proshlogo k buduschemu. №56; Buduschaya Rossiya), ISBN 978-5-397-02470-9.
- Filkov S.M.** (2002) The system of military training in civilian institutions of higher learning: theory and practice of performance and improvement: monograph. [Sistema voennoy podgotovki v grazhdanskih vuzah: teoriya i praktika funkcionirovaniya i sovershenstvovaniya: Monografiya], Moscow: Moskovskiy gosudarstvenniy institut mezhdunarodnykh otnosheniy (universitet) MID Rossii, 229 p.
- Military Pedagogy:** Textbook for high schools. [Voennaya pedagogika] (2008): Uchebnik dlya vuzov. Pod red. O.Yu. Efremova. SPb.: Piter, 640 p., (Seriya "Uchebnik dlya vuzov"). – ISBN 978-5-388-00127-6.
- Yahupov V.V.** (1999) Military pedagogy: a tutorial, [Viiskova dydaktyka: navchalnyi posibnyk], Kyiv: VTs "Kyivskiy universytet", 400 p., ISBN 966-594-155-0.
- Yahupov V.V.** (2000) Administrative Officer function and its educational content, [Upravlinski funktsii ofitsera ta yikh pedahohichniy zmist], Visnyk Ukrainskoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy: Naukovyi zhurnal. №2, pp. 307–312.
- Yahupov V.V.** (2001) Personal qualities officer as its effective determinants of educational activities, [Osobystisni yakosti ofitsera yak determinanty yoho efektyvnoi pedahohichnoi diialnosti], Upravlinnia yakistiu profesinnoi osvity: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Donetsk: TOV "Lebid", pp. 94–98.
- Kozubtsov I.M.** (2015) The phenomenon of methodological competence graduate students of higher military education, [Fenomen metodolohichnoi kompetentnosti aspirantiv systemy vyshchoi viiskovoi osvity], Zbirnyk naukovykh prats „Viiskova osvita“ Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy, No 1(31), pp. 105–113.
- Pro zatverdzhennia** Zvodu vidomostei, shcho stanovliat derzhavnu taiemnytsiu Sluzhba bezpeky Ukrainy. (2005). Nakaz vid 12.08.2005 №440.
- Kozubtsov I.M., Kozubtsova L.M.** (2015) The phenomenon of a methodological framework for graduate students in higher military education: analytical and comparative study, [Fenomen metodolohichnoi osnovy diialnosti aspirantiv u systemi vyshchoi viiskovoi osvity: analityko-porivnialne obgruntuvannia], Naukovo-praktychniy zhurnal. Suchasni informatsiini tekhnolohii u sferi bezpeky ta oborony. Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy. No 1(22), pp. 119–122. ISSN 2311-7249.
- Zabolotnyi V.D., Zelnytskyi A.M., Chernykh O.B.** (2014) Quality of military experts as the procedural part of educational system of high school, [Yakist pidhotovky viiskovykh fakhivtsiv yak protsesualna skladova pedahohichnoi systemy VVNZ], Zbirnyk naukovykh prats „Viiskova osvita“ Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy, No 2(30), pp. 88–98.

Отримано: 03.03.2016 року.